

Лілія СТАХІВ,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та методики початкової освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Україна, Дрогобич) liliastahiv@ukr.net

ТЕХНОЛОГІЯ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ – ОДНЕ ІЗ ВАЖЛИВИХ ЗАВДАНЬ ФОРМУВАННЯ УМІНЬ МАЙБУТНЬОГО УЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У статті розкрито зміст, форми та методи технології інтерактивного навчання молодших школярів як одного із важливих завдань формування умінь майбутнього учителя початкових класів. Автором акцентовано увагу на впровадженні інтерактивних методів навчання у навчально-виховному процесі початкової школи та вищих навчальних закладів.

Ключові слова: інтерактивне навчання, технологія інтерактивного навчання, інтерактивні методи навчання, молодші школярі.

Літ. 14.

Lily STAKHIV,

PhD in Pedagogic sciences, associate professor of department of pedagogic and methods of primary education Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University (Ukraine, Drohobych) liliastahiv@ukr.net

TECHNOLOGY OF INTERACTIVE STUDIES: ONE OF THE IMPORTANT TASKS OF ABILITIES FORMING OF FUTURE TEACHER OF PRIMARY CLASSES

The article exposes the maintenance, forms and methods of technology of interactive studies of junior pupils as one of important tasks of forming of abilities of future teacher of primary classes. Attention is accented on introduction of interactive methods of studies in the education process of primary school and higher educational establishments.

Keywords: interactive studies, technology of interactive studies, interactive methods of studies, junior pupils.

Ref. 14.

Лилия СТАХИВ,

кандидат педагогических наук, доцент кафедры педагогике и методики начального образования Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франка (Украина, Дрогобыч) liliastahiv@ukr.net

ТЕХНОЛОГИЯ ИНТЕРАКТИВНОЙ УЧЕБЫ – ОДНО ИЗ ВАЖНЫХ ЗАДАНИЙ ФОРМИРОВАНИЯ УМЕНИЙ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ

В статье раскрыто содержание, формы и методы технологии интерактивной учебы младших школьников как одно из важных заданий формирования умений будущего учителя начальных классов. Автором акцентировано внимание на внедрении интерактивных методов учебы в учебно-воспитательном процессе начальной школы и высших учебных заведений.

Ключевые слова: интерактивная учеба, технология интерактивной учебы, интерактивные методы учебы, младшие школьники.

Лит. 14.

Постановка проблеми. Останнім часом проблема впровадження інтерактивного навчання низкою сучасних науковців все активніше розкривається на шпальтах педагогічної преси. Як засвідчують наукові джерела, кредо інтерактивного навчання було сформульоване свого часу філософом Конфуцієм: «Те, що я чую, я забуваю. Те, що я бачу й чую, я трохи пам'ятаю. Те, що я чую, бачу, обговорюю – я починаю розуміти. Коли я чую, бачу, обговорюю й роблю – я набуваю знань і навичок. Коли я передаю знання іншим, я стаю майстром» [6, 123]. Ці слова є актуальними й сьогодні, оскільки складають основу особистісно орієнтованої моделі навчально-виховного процесу початкової школи і є важливим стрижнем модернізації початкової освіти. На це націлюють сучасні освітні державні документи, зокрема Державний стандарт загальної початкової освіти, затверджений Міністерством освіти та науки України в 2011 р. [2].

Аналіз досліджень. Аналіз психолого-педагогічної літератури дозволяє стверджувати, що проблема інтерактивного навчання висвітлена сучасними науковцями О. Савченко, О. Вербицькою, А. Нісімчук, зокрема ними подані різні варіанти класифікації педагогічних технологій, акцентовано увагу на технології інтерактивного навчання [1; 5; 7]. Важливе місце інтерактивним вправам, які є стрижнем здійснення інтерактивного навчання, відведено у працях О. Пометун, Л. Пироженко [6]. Про важливість впровадження парної, групової, кооперативно-групової форми роботи, що виступають важливим видом діяльності під час здійснення інтерактивного навчання, зосереджують увагу О. Комар, О. Саган та ін. [4; 8].

Мета статті – розкрити важливість впровадження технології інтерактивного навчання як одного із важливих завдань формування професійних умінь майбутнього учителя початкових класів.

Виклад основного матеріалу. Аналіз психолого-педагогічної та науково-методичної літератури засвідчує, що у перекладі з англійської (inter – взаємний, act – діяти) слово інтерактив означає взаємодіяти, а інтерактивний метод виступає способом взаємодії через бесіду, діалог.

З метою формування професійних умінь майбутнього учителя початкових класів у контексті технології інтерактивного навчання нами вивчено стан дослідження проблеми у психолого-педагогічній літературі, розкрито її теоретичні засади, здійснено вибір змісту і технології формування професійних умінь майбутнього учителя, апробовано розроблені уроки у школах м. Дрогобича та Дрогобицького району, видано низку статей, навчально-методичних посібників.

Ми також опрацювали відповідну інформацію про розуміння студентами суті інтерактивного навчання у контексті відповідних форм, методів та методичних прийомів інтерактивного навчання, які широко використовуються в навчально-виховному процесі початкової школи та шляхів впровадження інтерактивного навчання з метою підвищення якості знань в галузі цієї проблеми. У процесі пошуку відповідної інформації, пов'язаної із впровадженням технології інтерактивного навчання у сучасній початковій школі та ВНЗ, ми здійснювали опитування серед викладачів кафедри педагогіки та методики початкової освіти і з'ясували, яким чином вони здійснюють інтерактивне навчання серед студентів під час проведення лекційних, практичних, семінарських та лабораторних занять з відповідних педагогічних та фахових дисциплін. З цією метою

Стахів А. Технологія інтерактивного навчання..

нами було розроблено анкету і зроблено відповідні висновки. Анкета охоплювала такий перелік питань:

1. Чи використовуєте Ви на лекційних (практичних, семінарських) заняттях навчальну дискусію (тема, приклад)?
2. Яким видам семінарських занять Ви надаєте прерогативу?
 - а) семінарам-диспутам;
 - б) семінарам-прес-конференціям;
 - в) семінарам «Мозковий штурм»;
 - г) семінарам-доповідям;
 - д) семінарам-розгорнутим бесідам;
 - е) іншим видам.
3. Які види робіт Ви найчастіше впроваджуєте на семінарських, практичних чи лабораторних заняттях?
4. Які форми навчання застосовуєте під час практичних, семінарських, лабораторних заняттях?
 - а) колективні;
 - б) індивідуальні;
 - в) парну роботу;
 - г) групову;
 - д) кооперативно-групову.
5. Яке місце займає ділова гра на Ваших заняттях?
6. Які ігрові методики Ви застосовуєте на заняттях?

У процесі опитування нами було з'ясовано, що майже усі викладачі використовують активно ділову гру, надають перевагу лекціям-діалогам, інколи використовують парну чи групову форму навчальної діяльності. Однак, на запитання «Яким видам занять Ви надаєте прерогативу?» більшість викладачів віддають перевагу семінарам-доповідям, семінарам-розгорнутим бесідам; інколи проводять семінари-диспути, проте семінари-прес-конференції та семінари «Мозкові штурми» залишаються поза увагою.

Нами здійснено опрацювання психолого-педагогічної та науково-методичної літератури, пов'язаної із формуванням професійних умінь майбутнього учителя початкової школи через призму технології інтерактивного навчання, висвітлено стан дослідження проблеми із впровадження технології інтерактивного навчання через аналіз сучасних наукових досліджень, розкрито морально-духовні цінності учителя початкових класів у здійсненні інтерактивного навчання [9]; розроблено інтерактивні вправи для втілення ідей інноваційних технологій навчання шляхом проведення парної, групової роботи студентів, проведення ділових ігор [11].

Варто зауважити, що сучасні учителі у практику початкової школи вмело впроваджують сучасні педагогічні технології, на різних етапах уроку застосовують технологію організації групової навчальної діяльності, вмело використовують ідеї розвивального навчання (за Л. Виготським, Л. Занковим), поєднують елементи технології формування творчої особистості із елементами технології створення «Ситуації успіху» тощо. З цією метою ми пропонуємо розроблені методичні рекомендації з використання на уроках розвитку зв'язного мовлення різних елементів сучасних освітніх технологій, активно залучення учнів під час проведення цих уроків до парної, групової та кооперативно-групової діяльності шляхом використання низки інтерактивних вправ: «Мозковий штурм», «Метод ПРЕС», «Акваріум», «Займи позицію», «Карусель», «Ажурна пилка», «Два-чотири-всі разом» та ін. [12].

Нами систематизовано зміст навчального матеріалу відповідно до державних вимог щодо рівня загальноосвітньої підготовки молодших школярів та репрезентовано основний вид мовленнєвої діяльності у площині цікавих інтерактивних вправ та інших елементів педагогічних технологій.

З цією метою нами опубліковано навчально-методичні посібники: «Педагогічні технології у початковій школі: робота з дитячою книгою (1 клас)» [13], «Педагогічні технології у початковій школі (уроки розвитку зв'язного мовлення (2-4 класи))» [14]. У цих посібниках акцентовано увагу на поєднанні цікавих форм, методів та методичних прийомів, які доцільно використовувати учителям початкових класів з метою забезпечення ефективності навчально-виховного процесу у спектрі модернізації загальної початкової освіти.

Зазначаємо, що цікаві форми та методи технології інтерактивного навчання сучасні учителі-практики висвітлюють на шпальтах педагогічних журналів, зокрема «Дошкільне виховання», «Розкажіть онуку», «Початкова школа». Методику низки інтерактивних вправ, зокрема «Карусель», «Навчальна дискусія», «Метод ПРЕС», практично апробовано під час проведення відкритого уроку за програмою «Майстер-клас» з учнями 4 класу на тему «Релігійні та народні свята в Україні весною» на базі Медвежанської СЗШ І-ІІ ст. Дрогобицького району та Дрогобицької СЗШ І-ІІ ст. № 17 та висвітлено у науковій статті журналу «Початкова школа» [10].

Висновки. Шляхом висвітлення теоретичних засад проблеми здійснення інтерактивного навчання, вибору змісту і технології формування професійних умінь майбутнього учителя, апробації розроблених уроків в освітніх закладах зроблено відповідний внесок у виконанні загальної кафедральної теми, пов'язаною із комплексною теоретичною та практичною підготовкою майбутніх учителів початкових класів відповідно до професіограми і перманентної модернізації сучасної початкової школи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вербицька О. Інтерактивні методи навчання природничого циклу / О. Вербицька // Початкова школа. – 2007. – № 5. – С. 25–27.
2. Державний стандарт початкової загальної освіти // Початкова школа. – 2011. – № 7. – С. 3–9.
3. Іванішена С. Форми та методи інтерактивного навчання / С. Іванішена // Початкова школа. – 2005. – № 3. – С. 7–9.
4. Комар О. Навчання школярів за інтерактивними методами / О. Комар // Початкова школа. – 2006. – № 5. – С. 57–59.
5. Нісімчук А. С. Сучасні педагогічні технології / А. С. Нісімчук, О. О. Падалка, О. Т. Шпак. – К. : Генеза, 2000. – 368 с.
6. Пометун О. Інтерактивні технології навчання: теорія і практика / О. Пометун, Л. Пироженко. – К. : Вища школа, 2002. – 136 с.
7. Савченко О. Я. Сучасний урок у початкових класах / О. Я. Савченко. – К. : Вища школа, 1997. – 342 с.
8. Саган О. Інтерактивні методи навчання як засіб формування навчальних умінь молодших школярів / О. Саган // Початкова школа. – 2002. – № 3. – С. 25–26.
9. Стахів Л. Морально-духовні цінності – невід'ємна частина української культури / Лілія Стахів // Наукові записки. Серія: Педагогічні та історичні науки. – К. : Видавництво НПУ ім. М. Драгоманова, 2011. – Вип. 93. – С. 203–207.
10. Стахів Л. Конспект уроку «Релігійні та народні свята в Україні навесні» / Л. Стахів, Л. Колток // Початкова школа. – 2012. – № 3. – С. 20–23.

Стахів Л. Технологія інтерактивного навчання...

11. Стахів Л. Педагогічні технології у початковій школі на прикладі уроків з природознавства у 3 класі: навчально-методичний посібник / Л. Стахів, Л. Колток. – Дрогобич : РВВ ДДПУ, 2012. – 120 с.
12. Стахів Л. «Уроки серед природи» у світлі ідей педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського / Л. Стахів, В. Стахів, С. Волошин // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини «Психолого-педагогічні проблеми сільської школи». – Умань : ПП Жовтий О. О., 2012. – Вип. 41. – С. 115–119.
13. Стахів Л. Педагогічні технології у початковій школі : робота з дитячою книгою (1 клас) : навчально-методичний посібник / Л. Стахів, Л. Гизюк, С. Самойлик. – Дрогобич : РВВ ДДПУ, 2012. – 72 с.
14. Стахів Л. Педагогічні технології у початковій школі (уроки розвитку зв'язного мовлення (2-4 класи): навчально-методичний посібник / Л. Стахів, Л. Гизюк, С. Самойлик. – Дрогобич : РВВ ДДПУ, 2014. – 30 с.

REFERENCES

1. Verbyts'ka O. Interaktyvni metody navchannya pryrodnychoho tsyклу / O. Verbyts'ka // Pochatkova shkola. – 2007. – № 5. – S. 25–27.
2. Derzhavnyy standart pochatkovoyi zahal'noyi osvity // Pochatkova shkola. – 2011. – № 7. – S. 3–9.
3. Ivanishena S. Formy ta metody interaktyvnoho navchannya / S. Ivanishena // Pochatkova shkola. – 2005. – № 3. – S. 7–9.
4. Komar O. Navchannya shkolyariv za interaktyvnymy metodamy / O. Komar // Pochatkova shkola. – 2006. – № 5. – S. 57–59.
5. Nisimchuk A. S. Suchasni pedahohichni tekhnolohiyi / A. S. Nisimchuk, O. O. Padalka, O. T. Shpak. – K. : Heneza, 2000. – 368 s.
6. Pometun O. Interaktyvni tekhnolohiyi navchannya: teoriya i praktyka / O. Pometun, L. Pyrozhenko. – K. : Vyscha shkola, 2002. – 136 s.
7. Savchenko O. Ya. Suchasnyy urok u pochatkovykh klasakh / O. Ya. Savchenko. – K. : Vyscha shkola, 1997. – 342 s.
8. Sahan O. Interaktyvni metody navchannya yak zasib formuvannya navchal'nykh umin' molodshykh shkolyariv / O. Sahan // Pochatkova shkola. – 2002. – № 3. – S. 25–26.
9. Stakhiv L. Moral'no-dukhovni tsinnosti – nevid'yemna chastyna ukrayins'koyi kul'tury / Liliya Stakhiv // Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni ta istorychni nauky. – K. : Vydavnytstvo NPU im. M. Drahomanova, 2011. – Vyp. 93. – S. 203–207.
10. Stakhiv L. Konspekt uroku «Relihiyni ta narodni svyata v Ukrayini navesti» / L. Stakhiv, L. Koltok // Pochatkova shkola. – 2012. – № 3. – S. 20–23.
11. Stakhiv L. Pedahohichni tekhnolohiyi u pochatkoviy shkoli na prykladi urokov z pryrodnavstava u 3 klasi: navchal'no-metodychnyy posibnyk / L. Stakhiv, L. Koltok. – Drohobych : RVV DDP, 2012. – 120 s.
12. Stakhiv L. «Uroky sereд pryrody» u svitli idey pedahohichnoyi spadshchyny V. O. Sukhomlyns'koho / L. Stakhiv, V. Stakhiv, S. Voloshyn // Zbirnyk naukovykh prats' Umans'koho derzhavnogo pedahohichnogo universytetu imeni Pavla Tychny «Psykhologo-pedahohichni problemy sil's'koyi shkoly». – Uman' : PP Zhovtyy O. O., 2012. – Vyp. 41. – S. 115–119.
13. Stakhiv L. Pedahohichni tekhnolohiyi u pochatkoviy shkoli : robota z dytyachoyu knyhoу (1 klas) : navchal'no-metodychnyy posibnyk / L. Stakhiv, L. Hyzyuk, S. Samoilyk. – Drohobych : RVV DDP, 2012. – 72 s.
14. Stakhiv L. Pedahohichni tekhnolohiyi u pochatkoviy shkoli (uroky rozvytku zv'yaznogo movlennya (2-4 klasy): navchal'no-metodychnyy posibnyk / L. Stakhiv, L. Hyzyuk, S. Samoilyk. – Drohobych : RVV DDP, 2014. – 30 s.

Статтю подано до редакції 17.09.2015 р.